

NALOGA 2104A ČUSTVENA ZRELOST

KAKO RAVNAM IN IZRAŽAM ČUSTVA

Čustva so v prvem letu življenja osnova za vzpostavljanje in razvijanje odnosa med otrokom in starši. Otrok z izražanjem čustev sporoča staršem svoje potrebe, zahteve in s tem vpliva na njihovo vedenje, hkrati pa se tudi sam odziva na čustvene izraze drugih oseb. Prve oblike doživljanja sebe in spoznavanja drugih ljudi so torej povezane z izražanjem in prepoznavanjem čustev, zato lahko pomanjkanje čustvenih stikov, topline in naklonjenosti usodno vpliva na otrokov nadaljnji čustveni in osebni razvoj (Kompore in dr., 2001).

V primeru neustreznih ali pomanjkljivih čustvenih stikov govorimo o čustveni deprivaciji (prikrajšanosti), katere pojav in posledice so bile predmet številnih psiholoških raziskav. Med najbolj znanimi so eksperimenti zakoncev Harlow z opičjimi mladiči (1959). V okviru tega eksperimenta so nekatere opice takoj po rojstvu ločila od njihovih mater in jih nadomestili z dvema »nadomestnima mamama«. Obe sta bili narejeni iz žice in lesa, razlikovali pa sta se v tem, da je bila ena prevlečena z mehko tkanino, druga je imela le žico, na vrhu pa pritrjeno stekleničko s hrano. V takih pogojih so živele tri, šest ali dvanajst mesecev, nato so jih namestili v individualne kletke, kjer so se lahko med sabo opazovale. Zatem so v različnih kombinacijah opazovali njihovo socialno vedenje.

Slika 1: Eksperiment Harlowa z opičjimi mladiči

(vir: The experiment: <http://users.rcn.com/napier.interport/cwm/experim.html> (datum vpogleda: 19. 11. 2011)

1. V posnetku, objavljenim na spletni strani YouTube, si najprej oglej, kako so se mladički opic, ki so odraščali ob obeh »nadomestnih mamah«, obnašali v različnih eksperimentalnih situacijah, in nato odgovori na spodnja vprašanja. (Pri odgovorih na vprašanja si pomagaj tudi z učbenikom).
 - A. Koliko časa so mladički opic v povprečju preživel na vsaki od »nadomestnih mam«?
 - B. Kako so se obnašali mladički opic v vsaki od prikazanih eksperimentalnih situacij? Kakšno vedenje so izkazovali do obeh »nadomestnih mam« in čemu bi lahko to pripisali?
 - C. Kakšne so bile posledice odraščanja opic ob »nadomestnih mamah«? Kako so se te opice obnašale, ko so jih premestili v skupinske kletke, kjer so imele stik z drugimi opicami?
 - D. Vedenje katerih opic (izoliranih tri, šest ali dvanajst mesecev) se je po vašem mnenju najhitreje normaliziralo in zakaj?
 - E. Kakšni so vzroki za tovrstno obnašanje izoliranih opic?

2. **Čustvena navezanost med otrokom in starši** je za nadaljnji čustveni in osebnostni razvoj otroka zelo pomembna, saj je osnova za razvoj pozitivnega doživljanja sebe; iz nje otrok črpa prepričanje, da je vreden ljubezni. Nadalje so zelo pomembni tudi odnosi v družini in različne izkušnje, povezane s čustvovanjem, ki jih otrok pridobiva v družini, predvsem odnos med staršema, vzgojni stil in način odzivanja staršev na čustva otroka. Za nadaljnji čustveni razvoj je zelo pomembna tudi čustvena zrelost staršev.
 - A. Pojasni posamezne pojme, ki so podčrtani v zgornjem besedilu.
 - B. Opiši konkretne primere iz vsakdanjega življenja glede odnosov v družini in čustvene zrelosti staršev, ki po tvojem mnenju spodbudno oziroma zavirajoče vplivajo na čustveni in osebnostni razvoj otroka.

3. V spletnih ali tiskanih virih poišči članek oziroma besedilo, ki govori o enem ali več dejavnikih, pomembnih za otrokov čustveni razvoj (ključne besede: čustvena navezanost, odnosi v družini, čustvena zrelost staršev). Preberi članek in ga analiziraj na podlagi spodnjih vprašanj:
 - A. Kaj je osnovni namen članka?
 - B. Katera so bistvena sporočila (bistvene trditve) zgornjega članka? S kakšnimi dokazi so (če so) podprte te trditve?
 - C. Kaj je sklep v tem članku (besedilu)?
 - D. Ali ima članek na splošno kakšne pomanjkljivosti? Utemelji!

4. Ob ustreznem čustvenem razvoju se oblikuje čustvena zrelost, ki zajema ustreznost, uravnavanje in raznolikost čustvovanja.
- A. Opiši posamezne komponente čustvene zrelosti in za vsako komponento navedi konkretni primer čustveno zrelega in čustveno nezrelega vedenja (doživljanja).
- B. Aristotel je v knjigi Nikomahova etika zapisal: »Vsakdo se lahko ujezi – to res ni težko. Toda, težko se je ujeziti na pravo osebo, ravno prav, v pravem trenutku, iz pravega razloga in na pravi način.« (po Goleman, 1997).
Poveži citat z na novo pridobljenim znanjem o čustveni zrelosti. Na katero komponento (komponente) čustvene zrelosti se po tvojem mnenju nanaša citat? Pojasni.

5. Raznolikost čustev v okviru čustvene zrelosti pomeni, da imamo med drugim razvita tudi številna socialna čustva, med katerimi je najpomembnejša empatija.

Na spletu poišči članek o socialnih čustvih npr.: »Zoran Milivojević: Čustveno opismenjevanje: simpatija, empatija, antipatija in apatija« in ga preberi. Na podlagi članka:

- A. Opredeli pojem empatije.
- B. Pojasni razlike med empatijo in simpatijo ter to razliko ponazori na konkretnem primeru.

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.